

AIHM Kararlarında Vergi Kabahatleri

Alican MERT*

1. Vergi Usul Kanunu Kapsamında Yer Alan Yaptırım Türleri

1.1. Kavramsal Belirsizliğin Giderilmesi

Vergilendirme yetkisi, devletlerin egemenlik yetkisini mali alanda kullandıkları ilk alandır. Devletlerin devamlılıklarını sürdürebilmesi ve kendilerinden beklenenleri yerine getirebilmesi için bir varlık koşuludur¹. Bu yetkinin kullanılması neticesinde ortaya çıkacak olan vergi borcunun niteliği, doğumu ve ortadan kalmasına ilişkin şekli ve maddi hukuk kurallarının bütünü ise Vergi Hukuku'nu oluşturmaktadır². Vergilendirme ilişkisinin düzenlendiği kanunlarda yer alan hukuk kurallarına aykırı fiillerin muhatapları tarafından icrası durumunda ise, vergi suçundan veya vergi kabahatinden sorumluluğu söz konusu olacaktır³.

Bu noktada hukuka aykırı fiilin suç mu, kabahat mi olarak nitelendirileceği esasen devletlerin suç ve ceza politikalarıyla ilgilidir. Bu ayrım somut olayda failin tabi olacağı kanuni düzenlemelerin tespiti bakımından da önemlidir. Şekli (yaptırım farkı ve usul farkı) kriterler ve esasa ilişkin (nitelik, nicelik ve nitelik-nicelik) kriterler aracılığıyla suç-kabahat ayrımının temellendirilmesi sağlanmaktadır⁴. Ayrıca fail tarafından ger-

* Uludağ Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mali Hukuk Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi.

¹ Nami Çağan, *Vergilendirme Yetkisi*, İstanbul, Kazancı Hukuk Yayınları, 1982, s. 2-4.

² Mualla Öncel, Ahmet Kumrulu, Nami Çağan, *Vergi Hukuku*, 23. B., Ankara, Turhan Kitabevi, 2014, s. 2.

³ Yusuf Karakoç, *Vergi Ceza Hukuku*, Ankara, Yetkin Kitabevi, 2016, s. 100.

⁴ Zeynel T. Kangal, *Kabahatler Hukuku*, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, Haziran-2011, s. 28-34.

çekleştirilen eylemin toplumda yaratmış olduğu etki bu noktada belirleyici olmaktadır⁵.

Vergi Hukuku bakımından ise vergi suçları ile vergi kabahatleri arasında niceliksel bir fark söz konusudur. Ceza miktarındaki çokluk-azlık bu kavramların nitelendirilmesini belirlemektedir. Vergi kabahatleri, toplumsal değerlere çok da müdahale etmeyen ve basit düzeyde kalan haksızlıklardır⁶. Daha ziyade vergi ödevlerine aykırı davranılması ve bunun sonucu vergisel idari düzeni bozucu etkisi söz konusudur⁷. Bu durumun önüne geçmeyi hedefleyerek, hazinenin devamlılığını sağlamakla birlikte vergi kabahatlerinin düzenlenmesinin tek amacının bu olduğunu söylemek eksik bir ifade olacaktır. Diğer bir boyutu ile vergi kabahatleri düzenlemesi, vergi ödevlerini zamanında yerine getiren dürüst yükümlülerin menfaatlerinin korunmasını sağlamaya hizmet etmektedir⁸.

Vergi suçları ise daha ağır nitelikte ve kamusal düzeni tehdit eden hukuka aykırılıkları oluşturacak fiillerin işlenmesi neticesinde meydana gelmektedir⁹. Ancak bu noktada şunu belirtmekte yarar var; vergi yükümlüsü bakımından bu ayırımın niceliksel farkı önemli olmayabilir. Vergi suçu olan kaçakçılık neticesinde hükmolunacak hapis cezasını, vergi ziyayı kabahati neticesinde alacağı para cezasına yeğ tutabilir. Ticari hayatı bakımından hürriyetinden yoksun kalmasının, malvarlığındaki bir eksilme kadar zarar vermeyeceğini düşünebilir. Bu bakımdan vergi yükümlüsü üzerinde kabahat yaptırımının daha ağır etkisi olabilecektir. Ancak belirttiğimiz gibi, bu noktada kanun koyucunun politikaları son tahlilde belirleyici olacaktır.

⁵ Kayhan İçel, Füsün Sokullu-Akıncı, İzzet Özgenç vd., *Suç Teorisi: Suç Kavramına İlişin Genel Bilgiler-Suçun Yapısal Unsurları-Suçun Özel Oluşum Biçimleri*, 2. B., İstanbul, Beta Basım, Eylül-2000, s. 9.

⁶ Doğan Şenyüz, *Vergi Ceza Hukuku*, 8. B., Bursa, Ekin Kitabevi, 2015, s. 4-5.

⁷ Aziz Taşdelen, *Vergi Usul Kanunu Yönünden Vergi Kabahatleri*, Ankara, Turhan Kitabevi, Kasım-2010, s. 15.

⁸ Funda Başaran Yavaşlar, "Vergi Usul Kanununda Yer Alan Kabahat ve Yaptırımlar", *T.C. İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Tarafından Düzenlenen İdari Ceza Hukuku Sempozyumu*, Ed. İlhan Ulsan, Funda Başaran Yavaşlar, Seçkin Kitabevi, Ankara, 2009, s. 286.

⁹ Şenyüz, *Vergi Ceza Hukuku*, s. 5.